

جمهوری اسلامی ایران
وزارت فرهنگ، آموزش عالی
شورای عالی برنامه ریزی

به انضمام مصوبات شورای برنامه ریزی دانشگاه الزهراء (س)

مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس

دوره دکتری تاریخ

گروه علوم انسانی

کمیته تخصصی تاریخ

مصوب دویست و نهمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی

مورخه ۱۳۶۹/۱۰/۲

بسم الله الرحمن الرحيم

برنامه آموزشی

دوره دکتری تاریخ

گروه: علوم انسانی

کمیته: تاریخ

رشته: تاریخ

دوره: دکتری

شورای عالی برنامه ریزی در دیست ونه مین جلسه مورخ ۱۳۶۹/۱۰/۲ براساس طرح دوره دکترای تاریخ
که توسط کمیته تاریخ گروه علوم انسانی شورای عالی برنامه ریزی تهیه شده و به تائید این گروه رسیده است برنامه آموزشی این دوره را در سه فصل (مشخصات کلی ، برنامه ، سرفصل دروس) بشرح پیوست تصویب کرد و مقرر می دارد :
ماده ۱- برنامه آموزشی دوره دکترای تاریخ
اختاریخ تصویب برای کلیه دانشگاهها و موسسات آموزش عالی کشور که مشخصات زیر را دارند لازماً اجراست .
الف : دانشگاهها و موسسات آموزش عالی که زیر نظر وزارت فرهنگ و آموزش عالی اداره میشوند .
ب : موسساتی که با اجازه رسمی وزارت فرهنگ و آموزش عالی و براساس قوانین تاسیس میشوند و بنا بر این تابع مصوبات شورای عالی برنامه ریزی میباشد .
ج : موسسات آموزش عالی دیگر که مطابق قوانین خاص تشکیل میشوند و باید تابع ضوابط دانشگاهی جمهوری اسلامی ایران باشند

ماده ۲- از تاریخ ۱۳۶۹/۱۰/۲ کلیه دوره‌های آموزشی و برنامه‌های مشابه موسسات آموزشی در زمینه دکترای تاریخ در همه دانشگاهها و موسسات آموزش عالی مذکور در ماده ۱ منسوخ میشوند و دانشگاهها و موسسات آموزش عالی یادشده مطابق مقررات میتوانند این دوره را دایره‌برنامه جدید را اجرا نمایند.

ماده ۳- مشخصات کلی و برنامه‌مدرسی و سرفصل دروس دوره دکترای تاریخ در سه فصل جهت اجرا به وزارت فرهنگ و آموزش عالی ابلاغ میشود.

رای صادره هیئت ونه میهن
جلسه شورای عالی برنامه‌ریزی

مورخ ۱۳۶۹/۱۰/۲

در مورد برنامه آموزشی دوره دکترای تاریخ

۱) برنامه آموزشی دوره دکترای تاریخ	که از
طرف گروه علوم انسانی پیشنهاد شده بود با اکثریت آراء	
بمقصد رسید.	
۲) برنامه آموزشی دوره دکترای تاریخ	
از تاریخ تصویب قابل اجرا است.	

رای صادره هیئت ونه میهن
جلسه شورای عالی برنامه‌ریزی مورخ ۱۳۶۹/۱۰/۲
در مورد برنامه آموزشی دوره دکترای تاریخ
صحیح است بمورد اجرا
گذاشته شود.
مورد تائید است :

دکتر علی شریعتمداری
سرپرست گروه علوم انسانی

دکتر مظفی معین
وزیر فرهنگ و آموزش عالی
ورئیس شورای عالی برنامه‌ریزی

رونوشت : به معاونت آموزشی وزارت فرهنگ و آموزش عالی جهت اجرا ابلاغ میشود.

سید محمد کاظم نائینی
دبیر شورای عالی برنامه‌ریزی

"بسمه تعالی"

فصل اول

مشخصات کلی برنامه دوره دکترا، تاریخ

نظر به نیاز مبرمی که برای تربیت پژوهشگر در تاریخ ایران و نیز تامین هیأت علمی دانشگاههای کشور مشاهده می شود، کمیته برنامه ریزی تاریخ گروه علوم انسانی شورای عالی برنامه ریزی با حضور اعضای کمیته و استادان تاریخ و صاحب نظران رشته های علوم انسانی و اجتماعی دانشگاهی طی جلسات متعدد، برنامه ذیل را جهت تاسیس دوره دکترا در تاریخ ایران در دو دانشگاه تهران و تربیت مدرس پیشنهاد می نماید:

الف : شرایط عمومی داوطلبان :

شرایط عمومی داوطلبان ورود به دوره دکترا در رشته تاریخ همان ضوابط و مقررات عمومی مصوب شورای عالی برنامه ریزی وزارت فرهنگ و آموزش عالی است .

ب : برنامه درسی :

برنامه درسی مبتنی بر رعایت سه گرایش مطالعاتی و تحقیقاتی تاریخ ایران قبل اسلام و تاریخ ایران بعد از اسلام و تاریخ اسلام که براساس هشت واحد عمومی برای هر سه گرایش و هیجده واحد اختصاصی برای هر یک از آنها بر اساس جداول دروس به شرح ذیل :

۱-دروس

۱-دروس مشترک
۲-دروس اختصاصی

۸ واحد

الف : دروس گرایش تاریخ ایران قبل از اسلام

ب : دروس گرایش تاریخ ایران بعد از اسلام

ج : دروس گرایش تاریخ اسلام
د : رساله

۱۸ واحد
۲۴ واحد

۲-رساله دکترا

تبصره ۱- شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه دانشگاه می تواند در هر دوره تحصیلی دوره جدیدی را حداکثر تا چهار واحد تخصصی انتخاب و برای استفاده دانشجویان همان دوره اعلام کند .

تبصره

تبصره ۲- دانشجویان می‌توانند در هر نیمسال با موافقت استاد راهنما و مدیر

گروه تاریخ حداکثر تا هشت واحد انتخاب کنند.

تبصره ۳- دانشجویان می‌توانند با رعایت مقررات عمومی دوره‌های دکتری دانشگاه

برای گذراندن هر درس مدت زمانی بین یک تا دو نیمسال صرف وقت کنند.

تبصره ۴- دانشجویان می‌توانند بعد از گذراندن تعداد ۲۰ واحد از مجموعه درس عمومی

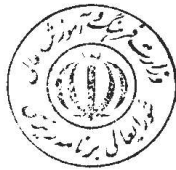
و اختصاصی عنوان رساله دکتری خود را با مشورت استاد راهنما و تأیید شورای تحصیلات تکمیلی

دانشگاه انتخاب کنند و در دفتر رسالت مربوط ثبت نمایند.

تبصره ۵- مدت زمان لازم برای گذراندن دروس و تدریس و تنظیم رساله و اخذ درجه

دکتری تابع شرایط عمومی تحصیل در هر دانشگاه است و دانشجوی در صورت عدم توفیق ناگزیر

به ترك تحصیل خواهد بود.

فوس مشترک دوره دکتری رشته تاریخ

کد درس	نام درس	تعداد واحد	اعتبار		بیشتر از زمان راشه درس
			نظری	عملی	
۱-	تاریخنگاری در ایران	۲	۳۴	۳۴	
۲-	جغرافیای تاریخی ایران	۲	۳۴	۳۴	
۳-	جامعه‌شناسی تاریخی ایران	۲	۳۴	۳۴	
۴-	روش تحقیق پیشرفته	۲	۳۴	۳۴	
جمع		۸	۱۳۶	۱۳۶	

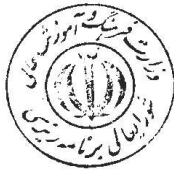
دروس اختصاصی دوره دکتری رشته تاریخ

کد درس	نام درس	تعداد		شناخت	بیشتر از زمان
		واحد	نظری و عملی		
۱-	کرایش قبل از اسلام				
۱۱-	قرائت و بررسی کتیبه‌های دوران اشکانی و ساسانی	۳	۵۱	۵۱	
۱۲-	قرائت و بررسی کتیبه‌های عصر باستان	۳	۵۱	۵۱	
۱۳-	تاریخ اساطیر و ادیان ایران باستان	۲	۳۴	۳۴	
۱۴	هنرها و صنایع در ایران باستان	۳	۵۱	۵۱	
۱۵	تحولات سیاسی، اجتماعی، اداری و اقتصادی ایران باستان	۲	۳۴	۳۴	
۱۶	مناسبات ایران با کشورهای همسایه در ایران باستان	۳	۵۱	۵۱	
۱۷	زبان اوستائی	۲	۳۴	۳۴	
	جمع	۱۸			

دروس اختصاصی دوره دکتری رشته تاریخ

کد درس	نام درس	تعداد واحد	اعتبار	
			نظری	عملی
۲۰	گرایش بعد از اسلام			
۲۱	تحولات سیاسی، اجتماعی، اداری و اقتصادی ایران بعد از اسلام	۲	۳۴	۳۴
۲۲	تاریخ اجتماعی ایران بعد از اسلام	۲	۳۴	۳۴
۲۳	ملل و نحل و تاثیر آنها در تحولات اجتماعی	۲	۳۴	۳۴
۲۴	روابط خارجی ایران از اسلام تا صفویه	۲	۳۴	۳۴
۲۵	روابط خارجی ایران از صفویه تا عصر حاضر	۲	۳۴	۳۴
۲۶	هنرها و صنایع ایران بعد از اسلام	۳	۵۱	۵۱
۲۷	بررسی و تحلیل اسناد و مدارک آرشیوی و کتابخانه‌ای	۲	۳۴	۳۴
۲۸	تاریخ معاصر ایران از آغاز قاجاران تا کنون	۳	۵۱	۵۱
جمع		۱۸		

دروس اختصاصی دوره دکتری رشته تاریخ

کد درس	نام درس	تعداد واحد	اعتبار		پیش‌نیاز/بازمان
			نظری	عملی	
۳۰	گرایش تاریخ اسلام				
۳۱	جزیره العرب قبل از اسلام	۲	۳۴	۳۴	
۳۲	شناخت و نقد منابع تاریخ اسلام (با تکیه بر شعب علم تاریخ، کتاب‌شناسی تاریخ اسلامی و تحقیقات جدید و علوم کمکی شامل درایه، رجال و انساب)	۲	۳۴	۳۴	
۳۳	تاریخ صدر اسلام (از بعثت تا سال ۴۰ هجری)	۲	۳۴	۳۴	۳۱
۳۴	تاریخ تشیع	۲	۳۴	۳۴	۳۲
۳۵	دوره اموی و عباسی	۲	۳۴	۳۴	۳۲
۳۶	فرهنگ و تمدن اسلامی	۲	۳۴	۳۴	۳۲
۳۷	تاریخ اسلام در شمال آفریقا و اندلس	۲	۳۴	۳۴	۳۵-۳۲
۳۸	اسلام در شبه قاره هند و آسیای مرکزی	۲	۳۴	۳۴	۳۵-۳۳
۳۹	تاریخ عثمانی	۲	۳۴	۳۴	۳۵-۳۳
جمع		۱۸			

رشته تاریخ
گرایش تاریخ اسلام

صفحه ۲ از فرم الف

الف - گروه تاریخ - گرایش تاریخ اسلام - مقطع دکتری

ردیف	نام درس پیشنهادی	تعداد واحد	الزامی	اختیاری	حذف	اضافه	توضیحات
۱ ✓	بررسی مبانی نظری و عوامل (سیاسی، تاریخی، اجتماعی و اقتصادی) پیدایش و رشد مذاهب اسلامی	۲		•		•	این درس به صورت اختصاصی انتخابی ارائه می شود
۲ ✓	تاریخ تحول مذاهب اسلامی غیر شیعی با تأکید بر نظریات کلامی	۲		•		•	
۳ ✓	جنبش های اجتماعی، سیاسی و مذاهب اسلامی	۲		•		•	
۴ ✓	تاریخ تحول (فکری، سیاسی، اجتماعی)	۲		•		•	
۵ ✓	شیعه تا قرن چهارم نقش خلیفگان و اشراف قبایل در تاریخ صدر اسلام	۲		•		•	
۶	اندیشه سیاسی در مذاهب اسلامی	۲		•		•	
۷	مذاهب اسلامی و تحولات علمی	۲		•		•	
۸ ✓	اندیشه سیاسی در اسلام (مبانی، مکاتب، و نظریه ها)	۲		•		•	
۹ ✓	اندیشه سیاسی در اسلام	۲		•		•	
۱۰ ✓	شناخت و نقد منابع در حوزه تاریخ و اندیشه سیاسی	۲		•		•	
۱۱ ✓	مبانی نظری حقوق در اسلام	۲		•		•	
۱۲ ✓	مذاهب اسلامی و اندیشه های کلامی - سیاسی	۲		•		•	

ردیف	عنوان دلائل توجیهی
	<p>ریشه شناسی واقعیت تشعب و تفرق در اسلام ، با رویکردی علمی و بدون از شائبه های کلامی از اهداف اصلی این درس است . دانشجویان ضمن آشنایی با مبانی و علل این تفرقات ، زمینه های سیاسی ، فرهنگی ، اجتماعی و اقتصادی آن را مورد توجه و رسیدگی قرار خواهند داد .</p>

عنوان دلیل توجیهی

۳

دانشجویان گرایش اسلام باید با مذاهب اسلامی آشنا باشند. این آشنایی به صورت تخصصی در دروس مقاطع مختلف تحصیلی پیش بینی شده است. در این درس هدف آشنایی و نقد تحولات اندیشه ای و سیاسی مذاهب اسلامی - غیر از شیعه- است. این درس می تواند دانشجویان را با تحولات و چالشهای کلامی مسلمین آشنا و آفق دید آنان را گسترش دهد.

عنوان دلائل توجیهی	شماره
<p>عدم آشنایی دانشجویان با تحولات اندیشه ای در عرصه شعب و شاخه های مختلف اسلامی کاملاً محسوس است . هدف از ارائه این درس ارتقاء سطح دانش و آگاهی و بینش نقادانه دانشجویان در ارتباط با جنبشهای اجتماعی می باشد .</p>	۳

عنوان دلایل توجیهی

۳

عدم ارائه درس مستقلی در رابطه با تاریخ تحولات فکری، سیاسی، اجتماعی و اقتصادی شیعه از جمله خلاء های مهم برنامه آموزشی رشته تاریخ در گرایش اسلام است. هدف از ارائه این درس بررسی نقادانه، همه جانبه و عمیق تاریخ تحول شیعه و دیگر گونی های فکری شاخه های مختلف این مذهب (اثنی عشریه - زنده - اسماعیلیه و ...) می باشد.

دلایل توجیهی

عنوان دلایل توجیهی

۳

با توجه به اینکه دانشجو می خواهد پایان نامه خود را در ارتباط با **نقش نخبگان در صدر اسلام** اختیار نماید ، گذراندن این درس برای دانشجو به عنوان یک درس ضروری لازم می باشد . و از مبانی این گرایش به شمار می رود .

درجہ ۲

صفحه ۳ از فرم الف

دلائل توجیہی

عنوان دلائل توجیہی	ردیف
<p>هدف درس و دلائل توجیہی:</p> <p>نیاز اساسی دانشجویان دکتری به شناخت فرآیند شکل گیری اندیشه سیاسی در مذہب اسلامی، لزوم شناخت تحلیلی و مطالعه انتقادی اندیشه سیاسی نزد مذہب اسلامی و ضرورت مطالعه انتقادی آراء و نظریہ های سیاسی فقہای مسلمان و اندیشمندان مذہب اسلامی</p>	

برنامه ریزی آموزشی

عنوان دلایل توجیهی

۳

هدف درس و دلایل توجیهی:

شناخت و بررسی تأثیر مسلمانان و پیروان مذاهب اسلامی در تحولات فکری، شناخت چهره های علمی علوم اسلامی از مذاهب مختلف، شناخت نقش نهادهای تعلیمی و سازمانهای تربیتی مذاهب مختلف اسلامی، بررسی نحوه نگرش صاحب نظران مذاهب مختلف به شاخه های مختلف عملی، جایگاه پیروان مذاهب مختلف در رشد علوم

عنوان دلایل توجیهی	ردیف
<p>هدف درس و دلایل توجیهی:</p> <p>شناخت مبانی نظری اندیشه سیاسی در اسلام، مطالعه انتقادی و مکتب‌ها در جهان اسلام، بررسی و نقد نظریه‌های سیاسی در اسلام و بررسی و تحلیل آراء نظریه پردازان مسلمان</p>	

درسی ۹

عنوان دلایل توجیهی	رتبه
<p>هدف درس و دلایل توجیهی:</p> <p>آشنایی با فرایند پیدایش و تحول اندیشه سیاسی در اسلام، شناخت تحلیلی و مطالعه انتقادی اندیشه سیاسی در اسلام و مطالعه انتقادی فلسفه سیاسی و اجتماعی در اسلام</p> <div data-bbox="597 814 1036 1213" data-label="Image"> </div>	

عنوان دلائل توجیهی

۳

هدف درس و دلائل توجیهی:

شناخت تحلیلی و انتقادی دانشجویان از منابع و اسناد تاریخی و کسب مهارت های لازم در کاربرد منابع و اسناد در مطالعات تاریخی و آشنایی با مکاتب تاریخی نگاری در جهان اسلام و تائیدی نقد منبع

دلائل توجیهی

عنوان دلائل توجیهی

ت

هدف درس و دلائل توجیهی:

شناخت فرآیند تفرق و انشعابها در اسلام، بررسی انتقادی ماهیت و اندیشه های فرقه ها
 مذاهب اسلامی، بررسی و نقد نظریات و آراء رهبران فرقه ها، بررسی و نقد نگاه های متأخران
 به ویژه مستشرقان و اسلام شناسان غربی در مورد فرق اسلامی

عنوان دلایل توجیهی

۳

هدف درس و دلایل توجیهی:

شناخت مبانی مذاهب اسلامی با توجه به اندیشه های کلامی، بررسی انتقادی نقاط مشترک مذاهب اسلامی و مطالعه انتقادی موارد تفرق آنها، بررسی و تحلیل عوامل کلامی و سیاسی موثر در تطور مذاهب اسلامی

رشته تاریخ
گرایش تاریخ ایران اسلامی

صفحه ۲ از فرم الف

الف - گروه تاریخ - گرایش تاریخ ایران اسلامی - مقطع دکتری

ردیف	نام دروس پیشنهادی	تعداد واحد	الزامی	اختیاری	حذف	اضافه	توضیحات
۱✓	تحلیل گفتمان تاریخ	۲		*		*	این درس به صورت اختصاصی انتخابی ارائه می شود
۲✓	روش های شناخت نقد و بازسازی اسناد - منشآت و متون تاریخی در تاریخ قرون میانه ایران	۱		*		*	
۳✓	بررسی و نقد تحولات فرهنگی تاریخ قرون میانه ایران	۲		*		*	
۴✓	تحلیل انتقادی گفتمان تاریخنگاری قرون میانه ایران (دوره های ایلخانی - تیموری و صفوی)	۲		*		*	
۵✓	تاریخ اقتصادی ایران در دوره معاصر یا تکیه بر نقد	۲		*		*	
۶✓	جامعه شناسی سیاسی ایران معاصر	۲		*		*	

برنامه ریزی آموزشی

عنوان دلایل توجیهی	3
<p>در درس تحلیل گفتمان و تاریخ، موضوع تحلیل گفتمان به عنوان یک ابزار در بررسی متون تاریخی و تحلیل گفتمان‌های غالب آن مطرح می‌شود. رویکرد آن درس کاملاً نظری است و دانشجویان در آن درس، با مبانی، نظریه‌ها و روش‌ها آشنا خواهند شد. آن مباحث نظری اگر در عمل مورد استفاده قرار نگیرد و دانشجو نداند چگونه باید از آن مباحث در عرصه‌ی پژوهش تاریخی بهره گیرد، ناقص و بی‌نتیجه خواهد ماند.</p> <p>پس از گذراندن آن درس، دانشجو باید، با نمونه‌های عملی، از به‌کارگیری نظریه‌ی تحلیل انتقادی گفتمان به مثابه یک ابزار آشنا شود و با تکرار نمونه‌ها و بازآزمایی مدل‌های مختلف گفتمانی، در استفاده از این ابزار توانمند گردد.</p>	

عنوان دلایل توجیهی	رتبه
<p>هدف این درس آشنایی با روش‌های شناخت اسناد، منشآت و مکاتیب و متون تاریخی است که به صورت دستنوشته در کتابخانه‌های مختلف ایران و جهان پراکنده‌اند. دستیابی به این منابع خود به روش‌های خاص خود نیاز دارد، پس از آن شناخت ماهیت تاریخی هر یک از این متون اهمیت می‌یابد و به دنبال آن محقق باید به تصحیح و بازسازی و گاه باز آفرینی متون بپردازد. دستیابی به این روش‌ها و مهارت‌ها در ایران پیش از این به صورت شخصی و تجربی مقدور بوده است و استادان بزرگ این عرصه به مکتوب کردن و آموزش نظری دانسته‌های خویش مبادرت نکرده‌اند. این درس می‌تواند دانشجو را برای استفاده از این میراث کرانه‌های علمی آماده کند و به عنوان یکی از پیش‌نیازهای مهم پایان نامه نویسی تلقی شود.</p>	

۲۱

صفحه ۳ از فرم الف

صفحه ۳ از فرم الف

دلایل توجیهی

عنوان دلایل توجیهی	ردیف
<p>دوران مورد بحث، نورانی است که از بعد تحولات فرهنگی یکی از اساسی ترین و پر فراز و نشیب ترین ادوار تحول بهش مار می آید. این تحولات سه قرنه زمینه ساز ظهور حکومت صفوی شد و دانشجویی که این تحولات فرهنگی را درک نکند از درک تحولات اجتماعی و سیاسی قرون میانه ی ایران نیز بازخواهد ماند. این بررسی ها در چند محور دین، تصوف، اندیشه ی سیاسی، علوم و ادبیات و هنر صورت می پذیرد و در هر محور این تحولات با توجه به تأثیرات اجتماعی و تاریخی شان مورد بحث قرار می گیرد.</p>	

برنامه ریزی آموزشی

ردیف	عنوان دلایل توجیهی
	<p>در درس تحلیل گفتمان و تاریخ، موضوع تحلیل گفتمان به عنوان یک ابزار در بررسی متون تاریخی و تحلیل گفتمان‌های غالب آن مطرح می‌شود. رویکرد آن درس کاملاً نظری است و دانشجویان در آن درس، با مبانی، نظریه‌ها و روش‌ها آشنا خواهند شد. آن مباحث نظری اگر در عمل مورد استفاده قرار نگیرد و دانشجو نداند چگونه باید از آن مباحث در عرصه‌ی پژوهش تاریخی بهره گیرد، ناقص و بی‌نتیجه خواهد ماند.</p> <p>پس از گذراندن آن درس، دانشجو باید، با نمونه‌های عملی، از به‌کار گیری نظریه‌ی تحلیل انتقادی گفتمان به مثابه یک ابزار آشنا شود و با تکرار نمونه‌ها و بازآزمایی مدل‌های مختلف گفتمانی، در استفاده از این ابزار توانمند گردد.</p>

عنوان دلایل توجیهی

۳

دنیای امروز طالب نفت است و بقدری مطلوب و مورد نیاز است که آن را یک ماده استراتژیک می نامند . ماده ای که هیچ کشور صنعتی بدون آن نمی تواند به حیات خود ادامه دهد لذا وجود نفت باید تضمین شده . حتی اگر این کار با استفاده و توسل به زور صورت گیرد .

با توجه به این اهمیت ، نفت برای اولین بار در خاورمیانه و در ایران کشف می شود . و از این تاریخ به بعد تمام حوادث سیاسی - اقتصادی و اجتماعی کشور ایران را تحت تأثیر قرار داده و لذا در هر واقعه ای که در ایران اتفاق می افتد می توان نقش نفت را بخوبی مشاهده کرد .

با توجه به این اهمیت و دخالت کشورهای استعماری است که تاریخ معاصر ایران را نمی توان بدون مسئله نفت درک و شناسایی کرد .

دانجوی تاریخ معاصر الزاماً باید نفت و مسائل سیاسی منشعب از آن آشنا شود .

۲

عنوان دلائل توجیهی

هدف درس و دلائل توجیهی:

آشنایی با مبانی و نظریه های جامعه شناسی تاریخی و شناخت مسائل تاریخ معاصر ایران
(از دوره قاجار تا انقلاب اسلامی) از منظر جامعه شناسی تاریخی

فصل ————— ل ————— وم

سرفصل دروس دوره دکتری ————— ری رشته ————— تاریخ

تاریخنگاری در ایران

کد درس (۱)

تعداد واحد: ۲

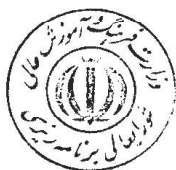
نوع واحد: نظری

پیشنیاز:

هدف:

سرفصل دروس (۳۴ ساعت)

- ۱- تاریخ از رهگذر اندیشه تاریخی و تدوین مسائل آن با استناد به مدارک عینی خارجی و گواهی و شهادت و نقد آنها و سنجش و داوری درباره آنها و اسناد کتبی و بررسی و تحقیق درباره آنها و آموزش دانشمندان پیشین خودمان و آموزش دانشمندان اروپا •
- ۲- تاریخ از رهگذر بیان و تبعیتی که آن در این زمینه از قوانین دستور زبان و روش نویسندگی باید داشته باشد •
- ۳- تاریخ از رهگذر نوشتن و کتابت که در این مورد آموزش قوانین املا و انشاء خواهد بود •

جغرافیای تاریخی ایران

کد درس : (۲)

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : تحقیق درباره وضع جغرافیای سرزمین ایران در ادوار گذشته و مطالعاتی درباره اقلیم و رابطه مردم با آن - بررسی حدود و شعور ایران در ادوار تاریخ آن - بررسی مراکز اقتصاد و پراکندگی جغرافیایی - جمعیت - راههای عمده بازرگانی - علل ایجاد و انحطاط شهرها و مراکز جمعیت آثار و ابنیه بزرگ تاریخی و هماهنگی و ارائه نقشه‌های تاریخی .

سرفصل دروس : (۳۴ ساعت)

- ۱- مقدمه درباره موضوع جغرافیای تاریخی و نقش و اهمیت آن در تاریخ ایران .
- ۲- ذکر سرچشمه‌های مطالعه جغرافیای تاریخی و کتب معتبر
- ۳- بررسی وضع طبیعی و اقلیمی ایران در ارتباط با زندگی مردم این سرزمین .
- ۴- بررسی راههای مواصلاتی و بازرگانی ایران در روزگاران گذشته با توجه به خطوط اصلی و فرعی .
- ۵- نظری به اقوام بومی و مهاجر در ادوار پیش از اسلام در ایران .
- ۶- منشاء استان بندی و پیدایش سرزمینهای مختلف در ایران باستان با توجه به اخصاصات اقتصادی و اجتماعی هر یک .
- ۷- ایالات و ولایات در ایران بعد از اسلام با ذکر مشخصات هر کدام .
- ۸- شهرسازی و تحولات مربوط به آن با توجه به بافت شهرها .

۹- منابع درآمد از جهات مختلف کشاورزی و صناعت و دام داری

۱۰- بحثی درباره کوچ نشینی و زندگی عشیره‌ای و نقش ایلات و عشایر در اوضاع اقتصادی و

اجتماعی.

۱۱- مسئله آب و زمین و ارتباط آن با زندگی مردم

۱۲- طرح‌نقشه‌های تاریخی به منظور توجیه مسائل یاد شده.

جامعه‌شناسی تاریخی ایران

کد درس: (۳)

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز:

هدف: یکی از ابعاد شناخت جامعه‌مطالعه پدیده‌ها و خصوصیات اجتماعی اقتصادی، فرهنگی ادوار گذشته است.

کتاب تاریخی و تاریخی جغرافیایی و تاریخی ادبی ایران (مستقیم و غیرمستقیم) حاوی مطالب فراوان درباره جمعیت مهاجرت - خانواده، نژاد، اقتصاد، تمدن و بطور کلی فرهنگ (بمعنی عام کلمه) این سرزمین است که شناخت و تحقیق درباره آنها برای بل مورخ ضروری است. بعلاوه پدیده‌های تاریخی نیز با شناخت شرایط اجتماعی زمان خود مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرد و اکثر منابع شناخت شرایط اجتماعی گذشته ایران کتب تاریخی است.

سرفصل دروس: (۳۴ ساعت)

- تعریف (تعاریف) قلمرو جامعه‌شناسی و تاریخ

رابطه تاریخ و جامعه‌شناسی، نظریه‌های جامعه‌شناسی و تاریخ (مکتب تحول Evolutionism)

مکتب اشاعه Diffusionism و مکتب بکاراژسی (کارکردی) Functionalism

مکتب ساختار Structuralism

- روش مطالعه پدیده‌های اجتماعی در کتب تاریخی

- ذکر نمونه (از تاریخ بی‌بیهی، تاریخ میستان، حدود العالم، شاهنامه فردوسی و...) (۰۰۰۰۰)

- تکلیف عملی: هر دانشجو موظف است مطالب جامعه‌شناسی را از یک کتاب تاریخی

استخراج و تنظیم نماید.

قرائت و بررسی کتیبه‌های دوران اشکانی و ساسانی

کد درس : (۱۱)

تعداد واحد : ۳

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : منابع دست اول برای تحقیق در تاریخ دوره ساسانی خصوصا " نیمه اول این دوره کتیبه‌های پهلوی اشکانی است که حاوی مطالبی درباره حوادث - تاریخی ، سیاست دینی ، تشکیلات اداری این دوره است ، دانشجویی که علاقمند به تحقیق در این موضوع است ، باید به ناچار مطالب این کتیبه‌ها را بخواند تا بتواند خود را از آنها نتیجه گیری کند .

سرفصل دروس (۵۱ ساعت)

معرفی کتیبه‌های بازمانده از آن دوره ، نوع آنها ، مطالب عمده آنها از ساختمان زبان این کتیبه‌ها ، قرائت کتیبه‌های عمده که از نظر تاریخی اهمیت دارند مانند کتیبه‌های شاپور ، کتیبه‌های کرتیر و غیره و توضیح درباره محتوی آنها .

قرائت و بررسی کتیبه‌های عصر باستان

کدرس (۱۳)

تعداد واحد : ۳

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : دانشجویان دوره دکتری که علاقمند به تحقیق در تاریخ ایران باستان هستند به علت ندانستن زبانهای باستانی ایران، نمی‌توانند از مراجع اصلی استفاده کنند هدف از آن درس این است که دانشجویان با فراگیری این زبان بتوانند مستقیماً " به کتیبه‌های فارسی باستان مراجعه کنند و از مطالب تاریخی آن بهره گیرند .

سرفصل دروس : (۵۱ ساعت)

در این درس به دانشجویان کتیبه‌های عمده دوران هخامنشی و تحریرهای آنها معرفی می‌گردد و دستگاه خط فارسی باستان، قواعد دستوری فارسی به ایشان تعلیم داده می‌شود . سپس کتیبه‌های عمده آن مخصوصاً " کتیبه داریوش در بیستون به زبان اصلی خوانده می‌شود و درباره مطالب آن بحث می‌شود .

تاریخ ادیان و اساطیر ایران باستان

کد درس : (۱۳)

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : آشنائی با افسانه ها و فلک لوره ها و اساطیر و نیز ادیان و مذاهب آریاها از ابتدای تشکیل اقوام آریائی تا فتوحات مسلمین .

سرفصل دروس (۳۴ ساعت)

- ۱- خدایان آریائی که مظاهر طبیعت هستند بر این اساس که آریاها ابتدا زندگی گله داری و سپس کشاورزی را پیشه خود ساخته و رب النوعهای طبیعی را در زندگی شهری نیز مورد پرستش قرار داده اند و همواره ثنویت بر تفکر ایشان غلبه داشته است .
- ۲- ظهور زردشت و تبدیل خدا بیان متعددی به او را مزدا و اعتقاد توحیدی آریاها خصوصا "در جامعه شهری
- ۳- هماهنگی دین و سیاست
- ۴- ورود فرهنگ های سامی به ایران
- ۵- اشاره به فرقه های کنونی ، میترائیسم و غیره در بین النهرین
- ۶- پیدایش مذاهب مانئی و مزدک
- ۷- ضعف مذهب زردشتی و تجدید خدایان قبل از زردشت آریاها مانند آئین دیویسنا . . .
- ۸- سقوط ساسانیان
- ۹- مجوس
- ۱۰- پارسیان هند

هنرها و صنایع در ایران باستان

تعداد واحد: ۳

کد درس: (۱۴)

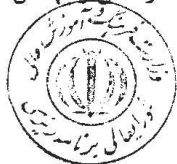
نوع واحد: نظری

پیشنیاز:

هدف: هدف تبیین پیشرفت فرهنگ و تمدن ایران باستان با روش نمودن چگونگی

سیر تحوی و شکوفائی هنرها و صنایع در این عهد و ادوستد فرهنگ در جهان

باستان از طریق هنر و صنایع است

سرفصل دروس: (۵۱ ساعت)

ابتدا هنر هلو صنایع ابتدائی در دوران پیش از تاریخ مورد مطالعه قرار می‌گیرد. از قبیل هنرها و صنایع لولویی، گوتی، کاسی، ایلامی و محل‌های گوناگون که آثار آنها کشف شده از یکدیگر تفکیک و در هر یک نحوه تحول هنرها و صنعت در آن ذکر می‌گردد. سپس دوران تمدن آریائی مورد بررسی قرار می‌گیرد که با حکومت مادها آغاز و با ساسانیان خاتمه می‌یابد. دوران اوج شکوفائی هنر و صنعت که ابتدا دوران هخامنشی و سپس ساسانی است به تفصیل مورد بحث قرار می‌گیرد. در این میان دوران رکود هنر ملی که با حمله اسکندر و نفوذ فرهنگی و تمدنی هلنی (یونانی) آغاز می‌شده و سیر تحول آن و سپس چگونگی رویارویی عنصر ملی با نفوذ فرهنگی بیگانه توسط اشکانیان مطالعه می‌شود. دادوستدهای فرهنگی در سطح جهانی بعطت توسعه امپراطوری‌های ایران باستان از جمله مطالب و موضوعات مورد بررسی است.

تحولات سیاسی اجتماعی اداری و اقتصادی ایران باستان

کد درس : (۱۵)

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : بررسی و شناخت بیشتر حکومت هائی که در پهنه فلات ایران قبل از ظهور اسلام

فرمانروائی داشته اند از جهات مختلف :

۱- اقتدار حکومت

۲- سازمانهای اداری و نظامی و اقتصادی

۳- رابطه با مردم

۴- چگونگی بهره‌کشی از طبقات پائین جامعه

۵- مناسبات بین‌المللی

۶- پیشرفتهای فرهنگی

۷- چگونگی گسترش و توسعه ارضی و غیره۰۰۰۰۰۰

سرفصل دروس : (۳۴ ساعت)

۱- بررسی اجمالی موقعیت جغرافیائی فلات ایران

۲- مطالعه و نگارش تازه در باب جوامع نخستین ساکن فلات ایران و بین‌النهرین

۳- بازنگری مدنیت ایلام

۴- ماده‌ها و بررسی دقیق کتبی که درباره آنها تا کنون انتشار یافته است.

۵- اوضاع جهان معاصر و روی کار آمدن هخامنشیان

۶- تحولات سیاسی و اداری و اقتصادی دوره هخامنشیان (۶ جلسه)

۷- بررسی چگونگی زوال دولت هخامنشیان

دنیاله تحولات سیاسی اجتماعی اداری و اقتصادی ایران باستان

۸- بررسی همه جانبه درباره اسکندر مقدونی با استفاده از کتب خارجی و منابع اسلامی و

شرقی

۹- ایران در عهد سلوکیها و چگونگی اشاعه فرهنگ هلنی در مشرق زمین

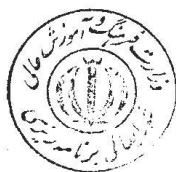
۱۰- بررسی تحولات سیاسی و اداری و اقتصادی دوره اشکانیان (پارته‌ها)

(۴ جلسه)

۱۱- بررسی اجمالی منابع تاریخ ساسانی

۱۲- بررسی تحولات سیاسی و اداری و اقتصادی دوره ساسانیان

۱۳- مطالعه چگونگی عظمت و انحطاط سلسله ساسانی

مناسبات ایران با کشورهای همسایه در ایران باستان

کد درس : (۱۶)

تعداد واحد : ۳

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : هدف روشن ساختن روابط ایران با ممالک شرق و غرب در مدت زمانی حدود هزار سال است . که روندی یکنواخت دارد و تنها حکومتها در هر زمان تغییر می‌کنند و همچنین نمایانند نقش سد مانند ایران در بین فشارهای شرق و غرب است که هر یک را از گزند تهاجم دیگری مصون می‌دارد و ضمناً " سبب برخورد فرهنگها و تمدن ها در این منطقه می‌گردد .

سرفصل دروس : (۵۱ ساعت)

مناسبات ایران باستان با کشورهای همسایه از زمان حکومت مادها آغاز می‌شود (دوران پیش از تاریخ بحث جداگانه‌ای دارد) که با او رارتورو آشور بوده است و سر انجام با شکست آشور توسط مادها خاتمه می‌یابد در زمان هخامنشی مناسبات در شرق با اقوام ماناژت و سکاکی و مناسبات در غرب با دولت یونان است که سراسر دوران هخامنشی را به خود اختصاص می‌دهد و سرانجام با تفوق غرب و فتح جهانی اسکندر خاتمه می‌یابد . در دوران اشکانی مناسبات شرق با دولت کوشان و مناسبات غرب با دولت روم است که در سیاست جهانی وارد می‌گردد و جنگها ایران و روم سراسر دوران اشکانی را به خود اختصاص می‌دهد . در دوران ساسانی با فتح کوشان مرزهای شرق وسعت می‌یابد و مناسبات ابتدا با هپتالیته ها و سپس حکومت ترکان برقرار می‌گردد که سراسر توام با جنگهای شدید است و در غرب همچنان امپراطوری روم بزرگترین رقیب امپراطوری ساسانی است که جنگهایی متمادی بین طرفین درگیر می‌شده و در خلال آن هم مناسبات فرهنگی و تجارتي برقرار شده است

دنیاله مناسبات ایران با کشورهای همسایه در ایران باستان

در دوران باستان مناسبات با چین ، هندوستان و مصر نیز برقرار است که بیشتر جنبه فرهنگی دارد.

زبان اوستائی

کد درس : (۱۷)

تعداد واحد : ۲

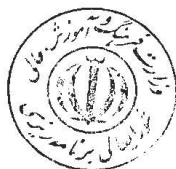
نوع واحد : نظری

پیش نیاز :

هدف : مطالعه منابع دست اول علمی ، ادبی ، تاریخی و مذهبی ایران که به زبان اوستائی است .

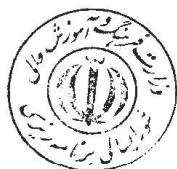
سرفصل دروس : (۳۴ ساعت)

معرفی کتب معتبری که باقی مانده است ، ساختمان زبان ، دستور زبان قرائت متون مختلف و اشاره به قرائت های مختلفی که تاکنون از متون مربوط شده است .

سرفصل دروس تخصصی دوره دکتری رشته تاریخ

گرایش بعد از اسلام

تحولات سیاسی، اجتماعی، اداری و اقتصادی ایران بعد از اسلام

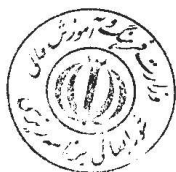
کلاس : (۲۱)

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف :

سرفصل دروس : (۳۴ ساعت)

کیفیت تحول نظام سیاسی و اداری و اقتصادی ایران از نظام ساسانی به نظام اسلامی
مساله جانشینی پیامبر، خلفای راشدین، بنی امیه، بنی عباس و روابط حکام محلی و پادشاهان
با خلفای اسلامی، نهضت ها، سازمانهای اداری، حکام محلی، دریافت مالیات و خراج و جزیه
و مصرف بیت المال، بودجه بندی های محلی، (با توجه به تواریخ محلی مثل تاریخ سیستان
و تاریخ بیهق و تاریخ کرمان بزد، فارسنامه و غیر آن) کتب خراج، سپاه و دفاع، وسائل جنگی
مقررات جنگ، غنائم، دیوان عرض عدالت و دادگستری، دیوان مظالم، حسیت، شرع و عرف،
نظام فرهنگی و تربیتی، مساجد، مدارس، طب، علوم محض، وزارت، دبیری، خط و زبان

تاریخ اجتماعی ایران بعد از اسلام

کد درس : (۲۲)

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : تحقیق در تحولات اجتماعی بعد از اسلام و مطالعه قشرها و گروهها و طبقات -
مختلفی که به وجود آمده اند .

سرفصل دروس : (۳۴ ساعت)

مطالعه گروهها ، قشرها ، دستهها و طبقات مختلف اجتماعی در هر یک از ادوار مختلف

ایران بعد از اسلام مانند :

۱- دوقرن اول بحری

۲- دوره حکومتهای متقارن (طاهریان، صفاریان، ساسانیان، علویان، آل زیار، آل بویه)

۳- دوره حکومتهای ترلنژاد (غزنوی، سلجوقی، خوارزمشاهی)

۴- دوران مغول و تاتار تا عصر صفویه

۵- دوره صفویان

۶- دوره افشار و زندیان

ملل ونحل وتأثیر آنها در تحولات اجتماعی

کد درس (۲۳)

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشیاز :

هدف : تحقیق درباره ادیان مختلف و نیز نحله‌های متعدد فکری در ایران و بعد از اسلام

سرفصل دروس : (۴ ساعت)

بررسی وضع بیرون ادیان الهی و شعب مختلفی که در هر کدام به وجود آمده و تأثیرات آنها در اوضاع اجتماعی هر عصر ، و نیز نحله‌های مختلف فکری که به تناسب ایام شکل می‌گرفته و در تحولات مختلف زندگی انسانها تأثیر می‌نهادند .

روابط خارجی ایران از اسلام تا صفویه

کد درس : (۲۴)

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : هدف روشن کردن چگونگی سیاستهای توسعه طلبانه غرب مسیحی در شرق مسلمان و زیر و بمهای این سیاست است. همچنین مسائل سیاسی در جهان اسلام کسسه پس از نابودی دستگاه خلافت عباسی مطرح می‌گردد.

سرفصل دروس : (۳۴ ساعت)

مطالب این درس با چگونگی نفوذ غرب در مغولستان توسط هیات های مذهبی، مسیحی، مسیحی کردن ایلات و قبایل، و پس از تشکیل حکومت، با مسیحی کردن شاهزادگان - جنگیزی و نفوذ در دربار خانان مغول آغاز می‌شود از طرف دیگر نفوذ فرهنگی چینی ها در نزد مغولان به دلیل فتح چین و استقرار حکومت در آن مملکت مورد بررسی قرار می‌گیرد. - پس از تجزیه امپراطوری مغول ایجاد اولوسهای گوناگون، سیاست خارجی ایران در مرزهای شرقی آکنده می‌شود از جنگهای خانوادگی ایلخانان با خویشاوندان خویش در این اولوس ها و در طول دوران حکومت ایلخانی این ارتباطات مورد مطالعه قرار می‌گیرد که اغلب خصمانه است و - سیاست خارجی مرزهای شرقی را تشکیل می‌دهد. در سمت غرب ارتباط با شامات و مصر و آسیای صغیر آغاز می‌شود و جنگهای متمادی در آن منطقه در می‌گیرد که بیشتر محور این جنگها برتری جویی در جهان اسلام پس از براندازی دستگاه خلافت عباسی است. ممالک غربی نیز از این اختلافات برای تضعیف جهان اسلام سود می‌جویند.

روابط خارجی ایران از صفویه تا عصر حاضر

کد درس (۲۵)

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : تبیین و توضیح عناصر اساسی حاکم بر مناسبات سیاسی ایران با خارج در دوران مورد نظر

سرفصل دروس (۳۴ ساعت)

به ملاحظه اهمیت روابط ایران با خارج در دوره‌های مختلف از صفویه تا عصر حاضر، عناصر اصلی ایجاد روابط تجاری نظامی، سیاسی، فرهنگی و اقتصادی ایران در هر یک از ادوار مورد بحث و تحلیل و ارزیابی قرار می‌گیرد و به خصوص از نحوه نفوذ یک غربیان در ممالک شرقی و خاصه ایران سخن می‌رود. روابط ایران با کشورهای همسایه و همجوار نیز در تمامی دوره‌های مزبور مورد بررسی واقع می‌شود.

هنرها و صنایع ایران بعد از اسلام

کد درس : (۲۶)

تعداد واحد : ۳

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : چگونگی پیدایش صنایع متعدد و نحوه تغییر و تبدیل و نیز تکامل نهاد را در ادوار مختلف
عمر ملت ایران بعد از اسلام مورد توجه قرار می‌گیرد.

سرفصل دروس : (۵۱ ساعت)

مطالعه دقیق هنرها و صنایع ایران بعد از اسلام (معماری و شهرسازی، قالی‌بافی،
پارچه بافی و هنرهای ظریفه مانند، خاتم کاری، مینا کاری و نیز تذهیب، تجلید، خوشنویسی
و غیره) در هر یک از ادوار مهم تاریخ ایران بعد از اسلام.

بررسی و تحلیل اسناد مدارک آرشیوی و کتابخانه‌ای

کد درس : (۲۷)

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : تحقیق در اسناد و مدارک به‌شمار مهمی که در مراکز مختلف اسناد ایران و جهان
درباره ایران باقی است.

سرفصل دروس (۳۴ ساعت)

جستجوی اسناد جدید و مطالعه و ارزیابی مدارک معتبر برای تعیین میزان صحت و سقم
آنها و نیز حوادث مختلف تاریخی که بر مردم و کشور گذشته است.

تاریخ معاصر ایران از آغاز قاجاران تا کنون

کد درس : (۲۸)

تعداد واحد : ۳

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : نقد و بررسی تاریخ ایران از قاجاران تا کنون

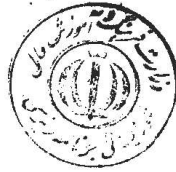
سرفصل دروس : (۵۱) ساعت

تحلیل، نقد و بررسی روند رویدادها بر محور عین‌گرایی و در چارچوب پیوند علت با معلول
خواست بنیادی این درس است. در این دوره از تاریخ ایران است که بورژوازی غرب با دواهرم -
نیرومند و دورویه کوبنده در روند رویدادها نقشی ژرف به جای گذارده است: رویه
دانش و کارشناسی از یک سو، و رویه استعمار از سوی دیگر. ازین روی در نقد و بررسی رویدادها
درون مرزی و پیوندهای بیرون مرزی ایران، رویگر دی ویژه به دوریه تمدن بورژوازی غرب
و شیوه‌های رویارویی جامعه ایران با آن دو پدیده خواهد بود.

سرفصل دروس تخصصی دوره دکتری رشته تاریخ

گرایش تاریخ اسلام

جزیره العرب قبل از اسلام

کد درس : (۲۱)

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز : ندارد

هدف : شناخت دوره جاهلی و تاریخ عربستان قبل از اسلام، جهت فراهم شدن زمینه‌های دقیق شناختی برای بررسی نقش اسلام در ایجاد تفسیر و تحول سریع و شگفت آور در عربستان و نیز فراهم شدن زمینه‌های ریشه‌یابی حوادث در تاریخ اسلام.

سرفصل دروس : (۳۴ ساعت)

مطالعه جغرافیای شبه جزیره عربستان، تقسیمات جغرافیائی، سابقه تاریخی تحولات قومی در عربستان، تقسیمات اعراب، شکل بندی و ساختار قبيله و حکومت در عربستان پیمانها و احلاف، اقتصاد، دوره جاهلی، بداوت و حضارت در عربستان، تمدنهای شمال و جنوب عربستان، ترکیب انسانی و اجتماعی شهرهای مجاز عقاید و ادیان در عربستان، ادبیات دوره جاهلی، مطالعه زندگی اجداد پیامبر از هاشم تا عبدالله

شناخت و نقد منابع تاریخ اسلام (باتکیه بر شعب علم تاریخ کتابشناسی تاریخی
اسلامی - تحقیقات جدید و علوم کمکی شامل درایه ، رجال و انسب)

کد درس : (۳۴)

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز : ندارد

هدف : مطالعه و شناخت و نقد و تحلیل کلیه منابع تاریخ اسلام ، آشنائی با شعب علم
تاریخ و علوم کمکی تا دانشجو بتواند زمینه‌های ذهنی دقیقی برای پژوهش در تاریخ
اسلام پیدا کند .

سرفصل دروس : (۳۴ ساعت)

در این درس دانشجو با منابع اسلامی از مخطوط و مطبوع آشنا خواهد شد و شعب
علم تاریخ مانند سیره ، معازی ، تراجم ، طبقات ، فتوح ، خراج ، انسب ، تاریخ بلاد
و مدن ، تاریخ و جروب و غیره را مطالعه و مورد بحث و تجزیه و تحلیل قرار خواهد داد . در این
درس استاد به ارائه و مطالعه کلی علوم کمکی یعنی درایه ، رجال و انسب خواهد پرداخت
و کاربرد آنها را در تاریخ نشان خواهد داد .

تاریخ صدر اسلام (از بعثت تا سال ۴۰ هجری) با تکیه بر دیدگاه‌های مکاتب تاریخ‌نگاری
اسلامی و مقایسه گزارش‌های مکاتب تاریخ‌نگاری

کد درس : (۳۴)

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز : عربستان قبل از اسلام

هدف : شناخت انتقادی گزارش‌های مختلف مکاتب تاریخ‌نگاری اسلامی در باره
تاریخ صدر اسلام

سرفصل دروس : (۳۴ ساعت)

در این درس تاریخ اسلام در قالب گزارش‌ها و دیدگاه‌های مکاتب تاریخ‌نگاری اسلامی
همانند مکاتب بزرگ مدینه و عراق و مکاتب کوچک شامل یمن شام و ایران مورد مطالعه و تجزیه
و تحلیل قرار خواهند گرفت. استاد در این درس باید به جای مطالعه کلی گزارش‌ها، به مقایسه
و نقد و بررسی اخبار وارده در کتب صاحبان مکاتب فوق مبادرت کند و نیز علل و اسبابی را که
باعث اختلاف گزارش‌های مکاتب مختلف شده است، نشان دهد. این عوامل به عنوان نمونه
عبارت خواهند بود از علل عقیدتی، سیاسی قومی و غیره. قالب موضوعی و زمانه
مطالعه فوق از ولادت پیامبر تا سال ۴۰ هجری خواهد بود.

تاریخ تشیع

کد درس : (۲۴)

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز : تاریخ صدر اسلام

هدف : بررسی و تحقیق در زمینه سیر تکوین تشیع و کلیه فرقه‌های شیعی و نقش شیعیان در تاریخ اسلام و سرزمینهای اسلامی .

سرفصل دروس : (۳۴ ساعت)

پیدایش تشیع ، خاصه فرقه‌های بزرگ شیعی شامل : شیعه اثنی‌عشری ، زیدیه و اسماعیلی . تشیع عصر خلفای اولیه . نقش ائمه شیعه امامی در اعتلای فرهنگ و تمدن اسلامی . قیامهای شیعی در دوره اموی و عباسی . گسترش تشیع در سرزمینهای اسلامی شامل : ایران ، آفریقا و دیگر نقاط . تشیع در دوره ترکان . تشیع در دوره مغول . مراکز مهم شیعی در جهان اسلام از ابتدا تا دوره صفوی . خدمات فرهنگ و تمدنی شیعه .

دوره اموی و عباسی

کد درس: (۳۵)

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: تاریخ صدر اسلام

هدف: مطالعه و شناخت انتقادی دوره اموی و عباسی

سرفصل دروس: (۳۴ ساعت)

بررسی ریشه‌های شکل‌گیری قدرت اموی، بررسی تحولات سیاسی، اقتصادی اجتماعی و عقیدتی در دوره اموی، فتوحات دوره اموی، گمکش‌های داخلی در دوره اموی بررسی زمینه‌های ضعف و انحطاط امویان و دلایل سقوط ایشان مطالعه روند شکل‌گیری خلافت عباسی، اوضاع سیاسی، اقتصادی و اجتماعی جهان اسلام در عهد اول عباسی، بررسی مشخصات عهد دوم عباسی مطالعه روند تجزیه قدرت خلیفه و ظهور قدرتهای مستقل در درون امپراطوری عباسی عباسیان و ترکان سیاست عباسیان در برابر انبیا، عباسیان و خلفای فاطمی مصر مطالعه روند انحطاط و سقوط خلافت عباسی، آثار و نتایج آن.

فرهنگ و تمدن اسلامی

کد درس: (۳۶)

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: تاریخ صدر اسلام

هدف: شناخت و آگاهی کلی، درباره مبانی و هویت فرهنگ و تمدن اسلامی و عوامل سازنده آن و نقش آن در اعتلای فرهنگ و تمدن بشری

سرفصل دروس: (۳۴ ساعت)

بررسی مشخصات و ویژگیهای تمدن و فرهنگ اسلامی، هنر اسلامی، ویژگیهای هنر در تمدن اسلامی با توجه به سنتهای معرفتی جوامع اسلامی - سیرتحوالات اداری و نظام حکومتی از صدر اسلام تا پایان حکومت عباسی، سازمانهای اجتماعی و نهادهای فرهنگی در قرون - نخستین اسلامی، جایگاه علوم در حیات معنوی جهان اسلام - همچنین مطالعه ملل و نحل اسلامی و آگاهی کلی از مبانی کلامی کلیه فرق و شاخه های مذهبی موجود در تاریخ و جهان اسلام در این درس انجام خواهد شد.

تاریخ اسلام در شمال آفریقا و اندلس

کد درس : (۲۲)

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز : تاریخ صدر اسلام و دوره اموی و عباسی

همنسب : شناخت تحولات تاریخ اسلام در شمال آفریقا و اندلس

سرفصل دروس : (۳۴ ساعت)

بررسی چگونگی نفوذ اسلام در آفریقا و اندلس ، چگونگی تشکیل دولت امویان اندلس

مطالعه امارت نشین های شمال آفریقا از جمله : ادیسیان ، بنی اغلب ، بنی طولون ، آل

اخشید ، فاطمیان و دولت فاطمی در آفریقا ، مطالعه روند شکل گیری فاطمیان تا سقوط خلیفگی

و نتایج آن در شمال آفریقا و اندلس ایوبیان ، دوره ملوک الطوائف اول اندلس . مرا بطون

و احیای قدرت مسلمین در شمال آفریقا و اندلس . شکل گیری قدرت موحدان به جای مرا بطون

شکل گیری قدرت ممالیک در مصر . تمدن اسلامی در شمال آفریقا ، حکومت های محلی در شمال آفریقا

آفریقا قبل از دوره عثمانی . بنی نصر و سقوط اندلس ، چگونگی تسلط عثمانیها بر شمال آفریقا

اروپاییان در آفریقا . تجزیه عثمانی و ظهور قدرتهای جدید در آفریقا در قرن بیستم

اسلام در شبه قاره هندوآسیای مرکزی

کد درس : (۳۸)

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظر

پیشنیاز : تاریخ صدر اسلام و دوره اموی و عباسی

هدف : بررسی و مطالعه چگونگی نفوذ و گسترش اسلام در شبه قاره هند و آسیای مرکزی

سرفصل دروس : (۳۴ ساعت)

بررسی فتوحات اولیه مسلمانان در سه سند و چگونگی نفوذ اسلام در شبه قاره، نقش امیرنشین های شرقی جهان اسلام در فتوحات هندوآسیای مرکزی ، عزنویان و دیگر ترکان و چگونگی گسترش اسلام در میان ایشان • نقش سلجوقیان در مرزهای شرقی جهان اسلام • قراختائیان ، خوارزمشاهیان و غوریان ، پیشروی اسلام در هند پس از عصر ترکان هندوآسیای مرکزی در دوره مغول و تیموری ، بررسی تحولات دوره جدید و عصر استعمار و مسائل شبه قاره هند و آسیای مرکزی ، سقوط دولت مغولان در هند و تسلط همه جانبه انگلیس ، اوضاع دوره تسلط انگلیس ، بررسی دوره استقلال و نقش اسلام و مسلمین در استقلال هند ، مطالعات و وضعیت اسلام و مسلمین در آسیای مرکزی پس از غلبه روسها •

تاریخ عثمانی

کد درس: (۳۹)

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: تاریخ صدر اسلام و موی و عباسی

هدف: شناخت تحولات جهان اسلام در دوره حکومت عثمانی، شناخت تاریخ عثمانی که فرمانروایان آن عملاً "بربخش وسیعی از سرزمینهای اسلامی به مدت قرن حکومت داشته‌اند"

سرفصل دروس: (۳۴ ساعت)

بررسی چگونگی و نتایج استقرار ترکان در مرزهای آسیای صغیر و پیشروی ایشان به سوی قلمرو امپراطوری بیزانس، مناسبات سیاسی و فرهنگی دولت‌ها و امارت‌های ترک نشین با یکدیگر و با دولت بیزانس قبل از تشکیل دولت آل عثمان، چگونگی سیطره آل عثمان بر دیگر قدرتهای ترک آسیای صغیر، بنیانهای تمدن و فرهنگ و جامعه عثمانی تحولات دولت عثمانی تا جنگ آنقوره، از جنگ آنقوره تا فتح قیطنطنیه از محمد فاتح تا سلیم و سلیمان قانونی جامعه و سیاست عثمانی در اوج اقتدار امپراطوری، افول تدریجی دولت عثمانی از عهد سلیمان علل و نتایج آن خاندانهای قدرتمند عثمانی (کوپرلوها ۰۰۰) انحطاط امپراطوری و مناسبات آن با دولت‌های اروپائی و همجوار قرن نوزدهم، طرح اصلاحات و عصر تنظیمات و نتایج آن - دوره و سلطنت عبدالحمید، نفوذ فرهنگ اروپا در عثمانی، جنبش عثمانیان نو و ترکان جوان جنگ جهانی اول و پایان حیات امپراطوری عثمانی، بررسی مسئله خلافت، اقتصاد و نظام لشگری، بررسی مقام و موقعیت عثمانی در تاریخ و تمدن و فرهنگ اسلامی، ریشه‌یابی، علل سقوط عثمانی و نتایج و اثرات آن

فصل چہارم

منابع و مآخذ

منابع و مآخذ _____

نام درس : تاریخنگاری در ایران

۱- منابع اصلی درس (نام کتاب و مولف یا مترجم آن)

فهرستهای کلی کتب عربی و فارسی مانند آنچه که استوری در ادبیات فارسی و منزوی در فهرست نسخه‌های خطی فارسی مشار در فهرست کارهای چاپی عمومی و بروکلین در نگارهای عربی و سزگین در تاریخ نگارهای عربی آورد و هم چنین تاریخنگاری روزنتال با ارجاع به فهرس کتابخانه های ایرانی

۲- سایر منابع (منابع فرعی)

مقدمات کتب تاریخ مانند آنچه رهبرنوبارتولد و دیگران آوردند که متنوع اند و باید برای رده بندی کتابهای تاریخی به این گونه کتابها مراجعه کرد کتب درباره نگارش تاریخ هم زبانهای فارسی و عربی و اروپائی فراوان است که به موقع به دانشجویان گفته خواهد شد.

نامدرس : جغرافیای تاریخی ایران

۱- منابع اصلی درس (نام کتاب و مولف یا مترجم آن)

المسالک والممالک : ابن خردادبه

صور الاقالیم والمسالک والممالک: استخری

احسن التقاسیم: مقدسی

صوره الارض این حوقل - فتوح البلدان: بلاذری

آثار البلاد: قزوینی - البلدان: ابن فقیه

دنباله درس جغرافیای تاریخی ایران

دیوان العبر : ابن خلدون - نزهة القلوب :

حمدالله مستوفی آثار الباقیه : ابوریحان بیرونی

سفرنامه : ابن بطوطه معجم البلدان : یاقوت حموی - فارسنامه

ابن بلخی - جغرافیای حافظ ابرو - تاریخ سیستان - تاریخ بخارا از نرشخی - حدود العالم

۲- سایر منابع (منابع فرعی)

سرزمینهای خلافت شرقی : لسترنج

فارسنامه ناصری : فسائی - مرآت البلدان : اعتماد السلطنه - مطلع الشمس : اعتماد السلطنه

مازندران و استرآباد را بینو - تاریخ طبرستان و رویان و مازندران : ظهیرالدین مرعشی -

تاریخ گیلان و دیلمستان : ظهیرالدین مرعشی - کلیه سفرنامه‌های سیاحان خارجی در باره

ایران مانند سفرنامه شاردن و تاورنیه و پیترود لاوله و جیمز فریزر و دیو لافوا و فلاندن و مانند

آن و سفرنامه‌های داخلی .

نام درس : جامعه‌شناسی تاریخی ایران

۲- سایر منابع (منابع فرعی)

- روشهای جامعه‌شناسی تالیف جمشید مرتضوی نشر دانشگاه تبریز ۱۳۵۲ بخش های اول و

دوم

- مبانی انسان‌شناسی از محمود روح‌لامینی انتشارات زمان ۱۳۶۴ فصل های دوم و سوم

نزهة الارواح و روضه الافراح (تاریخ الحكماء) از شمس‌الدین محمد بن محمود شهرزی،

انتشارات علمی و فرهنگی ۱۳۶۵

- دیباچه کتاب "تاریخ نگاری فلسفه" از محمد تقی دانش‌پژوه

نام درس : قرائت و بررسی کتیبه‌های دوران ساسانی

۱- منابع اصلی درس (نام کتاب و مولف یا مترجم آن)

۲- سایر منابع (منابع فرعی)

پرویز رجبی ، کرتیروسنگ‌نیشته ، اودرکعبه‌زردشت ، مجله بررسی‌های تاریخی

سال ششم ، شماره ۳۳ ، مهرماه ۱۳۵۰ ، ص ۶۸

نام درس : قرائت و بررسی کتیبه‌های عصر باستان

۱- منابع اصلی درس (نام کتاب و مولف یا مترجم آن)

۲- سایر منابع (منابع فرعی)

فارمن شارپ ، فرمانهای هخامنشی ، شیراز ، ۱۳۴۳

نام درس : تاریخ اساطیر و ادیان ایران باستان

۱- منابع اصلی درس (نام کتاب و مولف یا مترجم آن)

مجموعه فهرست مقالات

دائرة المعارف دین و اخلاق

دائرة المعارف علوم اجتماعی

کتب R.C- Zuehner کتب کریستنسن به زبان اصلی

دنیاله درس تاریخ ساطیر وادیان ایران باستان

آثار ویدن گزن و تور آندوا

داثره المعارف دین تطبیقی

۲- سایر منابع (منابع فرعی)

تواریخ عمومی اسلامی

مقالات ایران شناسی (آثار ایران شناسان)

کتب ایران شهر (ج اول)

خداینامهها

اوستا

شاهنامهها

عصر اوستا تالیف ۰۱ اشپگل SLIND- IRANICA

نام درس : هنرها و صنایع در ایران باستان

۱- منابع اصلی درس (نام کتاب و مولف یا مترجم آن)

۱- موزه های موجود در تهران و در صورت امکان در سایر شهرهای ایران که دارای موزه های

محلی می باشند و موزه های عمده جهان .

۲- کتابها

ایران از آغاز تا اسلام تالیف گیرشمن . ترجمه دکتر محمد معین .

هنر اشکانی و ساسانی . تالیف گیرشمن . ترجمه دکتر بهرام فره وشی

۲- سایر منابع (منابع فرعی)

تاریخ ماد . تالیف دیاکوفه ترجمه کریم کشاورز

تاریخ ایران در زمان ساسانیان . تالیف کریستنسن . ترجمه رشید یاسمی

دنباله منابع فرعی

تمدن ساسانی • تالیف لوکونین ترجمه دکتر عنایت الله رضا و غیره
نمی‌توان فهرست دقیقی از منابع ذکر کرد زیرا در دوره دکتری منبع شناسی هر درس مبحث
جداگانه‌ای است و منابع و مآخذ هر درس گاه از صداثر تجا و ز نمی‌کند •

نام درس : تحولات سیاسی ، اجتماعی اداری و اقتصادی ایران باستان

۱- منابع اصلی درس (نام کتاب و مولف یا مترجم آن)

- ۱- ایران باستان- حسن پیرنیا
- ۲- تاریخ هخامنشی - اوستد- ترجمه دکتر محمد مقدم
- ۳- ایران از آغاز تا اسلام - گیرشمن ترجمه دکتر محمد معین
- ۴- تاریخ هرودت ترجمه دکتر هدایتی
- ۵- ایران در زمان ساسانیان - کریستن سن ترجمه رشید یاسمی
- ۶- حیات مردان نامی- پلوتارک - رضا مشایخی
- ۷- تاریخ مردم ایران (پیش از اسلام) دکتر زرین کوپ

۲- سایر منابع (منابع فرعی)

استفاده مستقیم از منابع خارجی که هنوز بفارسی برگردانیده نشده است••••••••••

نام درس : مناسبات ایران با کشورهای همسایه (پیش از اسلام)

۱- منابع اصلی درس (نام کتاب و مولف یا مترجم آن)

- ۱- تاریخ ماد • تالیف دیاکونف ترجمه کریم کشاورز
- ۲- تاریخ ایران باستان • تالیف دیاکونف • ترجمه روحی ارباب
- ۳- ایران از آغاز تا اسلام • تالیف گیرشمن • ترجمه دکتر محمد معین

دنیاله مناسبات ایران با کشورهای همسایه (پیش از اسلام)
۴- تاریخ هخامنشی • تالیف ا. مستند • ترجمه دکتر محمد مقدم

۲- سایر منابع (منابع فرعی)

- ۱- جنگهای ایران و روم تالیف پروکوپیوس، ترجمه رضا مشایخی
 - ۲- تاریخ هرودوت • ترجمه هادی هدایتی
- می‌توان فهرست دقیقی از منابع ذکر کرد زیرا در دوره دکتری منبع شناسی هر درس مبحثی جداگانه و مهم است و منابع ماخذ هر درس گاه از صدا اثر تجاوز می‌کند.

نام درس : زبان و ستاشی

۱- منابع اصلی درس (نام کتاب و مولف یا مترجم آن)

- ۱- گاتها
- ۲- یشتها
- ۳- یسنا
- ۴- وندیداد

۲- سایر منابع (منابع فرعی)

جزوه استاد و متنهای متعددی که در دست است

نام درس : تحولات سیاسی ، اداری و اقتصادی ایران بعد از اسلام

۱- منابع اصلی درس (نام کتاب و مولف یا مترجم آن)

تمام منابع اصلی تاریخ ایران بعد از اسلام از جمله طبری : ابن اثیر ، مسعودی یعقوبی
روضه الصفا ، حبیب السیر

دنباله تحولات سیاسی، اداری و اقتصادی ایران بعد از اسلام

سایر منابع به آن تفصیل که در مقدمه کتاب تاریخ ایران بعد از اسلام دکتر زرین کوب یاد شده است.

۲- سایر منابع (منابع فرعی)

کتاب ادبی و تذکره‌ها و منابع باستان‌شناسی و امثال آن

نام درس : تاریخ اجتماعی ایران بعد از اسلام

۱- منابع اصلی درس (نام کتاب و مولف یا مترجم آن)

۱- تاریخ طبری محمد بن جریر طبری

۲- تاریخ الکامل ابن اثیر

۳- مروج الذهب و معادن الجواهر مسعودی

۴- تاریخ بیهقی - بیهقی

۵- تاریخ جهانگشای : جوینی

۶- جامع التواریخ : خواجه رشیدالدین فضل‌الله

۷- عالم‌آرای عباسی : اسکندر بیگ

۲- سایر منابع (منابع فرعی)

۱- جهانگشای نادری - میرزا مهدی خان

۲- احسن التواریخ - روملو

۳- گیتی‌گشای زندیه - نامی

۴- زینت التواریخ - ابن‌علیرضا

۵- ناسخ التواریخ - سپهر

نام درس : ملل و نحل و تاثیر آنها در تحولات اجتماعی

۱- منابع اصلی درس (نام کتاب و مولف یا مترجم آن)

۱- الملل و النحل

۲- الفرق بين الفرق

۲- سایر منابع (منابع فرعی)

۱- تاریخ علوم عقلی در اسلام دکتر صفا

۲- تاریخ ادبیات ایران ۶ جلد دکتر صفا

۳- خاندان نوبختی - عباس اقبال

نام درس : روابط خارجی ایران از اسلام تا صفویه

۱- منابع اصلی درس (نام کتاب و مولف یا مترجم آن)

۱- تاریخ جهانگشای • تالیف عطا ملک جوینی به تصحیح قزوینی در سه جلد

۲- جامع التواریخ تالیف رشید الدین فضل الله همدانی به تصحیح بهمن کریمی در دو جلد

۳- تاریخ و صاف تالیف و صاف الحضرة

۴- حبیب السیر • تالیف میرخواند - چاپ انتشارات خیام

۲- سایر منابع (منابع فرعی)

۱- امپراطوری صفهانوردان تالیف گروه ترجمه عبدالحسین میکده

۲- تاریخ فتوحات مغولان تالیف ساندرز - ترجمه ابوالقاسم حالت

۳- سفیران پاپ به دربار خانان مغول • تالیف وراکه ویلسن • ترجمه مسعود درجب نیا

نام درس - روابط خارجی ایران از صفویه تا عصر حاضر

۱- منابع اصلی درس (نام کتاب و مولف یا مترجم آن)

۱- مناسبات سیاسی ایران با خارج در عصر صفوی نصرالله فلسفی

۲- روابط ایران با خارج از صفوی تا عصر حاضر- عبدالرضا هوشنگ مهدوی

۳- تاریخ روابط سیاسی ایران و انگلیس در قرن ۱۹ میلادی (هشت جلد) محمود محمود

۲- سایر منابع (منابع فرعی)

۱- تاریخ سیاسی و اجتماعی ایران از تیمورتا پایان صفویان (۲ جلد) دکتر ابوالقاسم طاهری

۲- تاریخ اجتماعی ایران در دوره افشاریه، دکتر شعبانی

۳- روش و انگلیس در ایران، ترجمه دکتر منوچهر امیری

۴- ایران و جهان دکتر نوائی

نام درس : هنرها و صنایع ایران بعد از اسلام

۱- منابع اصلی درس (نام کتاب و مولف یا مترجم آن)

۱- تاریخ هنر ایران، پوپ

۲- تاریخ صنایع اسلامی کریستین پرایس

۳- تاریخ صنایع ایران - زاره

۲- سایر منابع (منابع فرعی)

۱- موزه های مختلف

۲- آثار تاریخی به شمار در مراکز مختلف

نام درس : بررسی و تحلیل اسناد و مدارک آرشیوی و کتابخانه‌ای

۱- منابع اصلی درس (نام کتاب و مولف یا مترجم آن)

۱- کتابخانه‌های عمومی و دولتی

۲- مراکز اسناد

۳- آرشیوهای وزارتخانه‌ها و سازمانهای مهم

۴- کتابخانه‌ها و مراکز اسناد خصوصی و خانوادگی

۲- سایر منابع (منابع فرعی)

۱- مجموعه‌های اسناد و مدارک - آرشیو وزارتخانه - سازمانها و مراکز دولتی و ملی

۲- کتب مختلفی که به وسیله محققان و استادان داخلی و خارجی چاپ شده است.

نام درس : تاریخ معاصر ایران از آغاز قاجاران تا کنون

۱- منابع اصلی درس (نام کتاب و مولف یا مترجم آن)

مذاکرات مجلس ، روزنامه مجلس ، اسناد و مدارک سازمان اسناد

اسناد ملی ایران، اسناد و مدارک بنیاد مستضعفان ، روزنامه‌ها و سالنامه‌ها و کتابهای مانند

بهار تاریخ احزاب سیاسی (دو جلد) ، لسان الملک ، ناسخ التواریخ دوره قاجار

مورخ الدوله سپهر ایران در جنگ بزرگ ، کتاب آبی (دو جلد) ، عبدالهادی حائری ، نخستین

ررویار و بیبهای اندیشه گران ایران یادآور رهیتمدن بورژوازی غرب

نام درس : جزیره العرب قبل اسلام

۱- منابع اصلی درس : (نام کتاب و مولف یا مترجم آن)

کلیه اسناد و مدارک دست اول و کتابهای اختصاصی مربوط به دوره جاهلی منابع این

درس خواهند بود . المفصل فی تاریخ العرب دکتر جواد علی (۱۰ جلد) ، العرب قبل از اسلام

دنباله درس جزیره العرب قبل از اسلام

جزی زیدان (جلد ۴) بلوغ العرب آلوسی (جلد ۳) نمونه‌ای از این منابع هستند از آنجا که کتب انساب و اشعار نیز حاوی اطلاعات فراوانی درباره دوره جاهلیت هستند. باید از آنها نیز به عنوان منابع اصلی یاد کرد. به عنوان می‌توان از *جمهره النسب* ابن کلی و ابن حزم یاد کرد. معلقات سبع و کتاب الاصلاء ابن کلی و الاغانی ابوالفرج اصفهانی نیز از جمله عهده‌ترین منابع محسوب می‌شوند. دسته دیگری از منابع را می‌توان منابع باستانی مانند کتیبه‌ها، آثار معماری نام برد غیر از مجموعه منابع عربی فوق باید از تورات و تلمود نیز به عنوان دو منبع مهم در شناخت عربستان قبل از اسلام نام برد.

نام درس : تاریخ صدر اسلام (از بعثت تا سال ۴۰ هجری)

۱- منابع اصلی درس : (نام کتاب و مولف یا مترجم آن)

منابع مورد استفاده در این درس ، قدیمیترین کتب سیره‌غازی و فتوح و طبقات و بخش های صدر اسلام در تواریخ اسلامی خواهند بود . به عنوان نمونه می‌توان از سیره ابن هشام سیره حلبیه ، مغاری و اقتدی ، طبقات ابن سعد و تاریخ طبری یعقوبی و مسعودی نام برد در اس این منابع قرآن و نهج البلاغه ، دو متن اصلی خواهند بود که به دلیل در برداشتن اطلاعات فراوان و یقینی درباره تاریخ صدر اسلام ، همواره باید مورد استفاده قرار گیرند .

نام درس : فرهنگ و تمدن اسلامی

۱- منابع اصلی درس : (نام کتاب و مولف یا مترجم آن)

علاوه بر کلیه اسناد و مدارک مکتوب تمامی آثار مادی نظیر بناها و ساختمانهای مختلفه که تجسم جلوه بخشهایی از تمدن اسلامی هستند و نیز کلیه کتیبه‌ها ، سکه‌ها ، آثار هنری دیگر در شمار منابع این درس محسوب می‌شوند . همچنین در بخش شناخت ملل و نحل اسلامی

دنیاله درس فرهنگ و تمدن اسلامی

باید عمده ترین منابع نظیر، مقالات الاسلامیین اشعری، المقالات والفرق اشعری اصول-
الدین بغدادی^{التصدید} و دیگر منابع نظیر این منابع مورد استفاده قرار گیرند.

نام درس : دوره اموی و عباسی

۱- منابع اصلی درس : (نام کتاب و مولف یا مترجم آن)

کلیه منابع تاریخ اختصاصی و عمومی اسلام ، در شمار منابع این درس محسوب -
می شوند . گذشته از منابع سیاسی مذکور ، منابع اختصاصی مربوط به مسائل مالی و اقتصادی
و دستگاه اداری تشکیلات وزارت و خیره در شمار منابع این درس محسوب می شوند . به
عنوان نمونه می توان منابع زیر را معرفی کرد .

- ۱- تاریخ یعقوبی ۲- مروج الذهب مسعودی ، ۳- تاریخ الخلفاء سیوطی ۴- تاریخ طبری
- ۵- الکامل فی التاریخ ابن اثیر ۶- الکامل مبرد ۷- المعارف و الامامة والسیاسة ریویزی،
- ۸- اخبار الطوال ۹- تاریخ فخری ، ۱۰- الوزراء والکتاب جهشتاری ، خراج ابویوسف
و دهها منبع دست اول دیگر

نام درس : اسلام در شبه قاره هند و آسیای مرکزی

۱- منابع اصلی درس : (نام کتاب و مولف یا مترجم آن)

غیر از منابع فتوح که در صدر اسلام تالیف شده اند ، نظیر فتوح البلدان بلادری و
بخشهایی از تاریخ طبری و کتابهایی که اختصاصاً " درباره عنوان درس مورد بحث تالیف
شده اند . منابع این درس خواهند بود .

نام درس : تاریخ تشیع

۱- منابع اصلی درس : (نام کتاب و مولف یا مترجم آن)

مقاتل لطایبین بوافرحامفہانی، لہوفسیح بن طاووس، اعیان الشیعہ، الامین، الفارابی
ثقفی کوفی، تشیع در مسیر تاریخ، سید حسین محمد جعفری، تحف العقول: حسن بن علی بن حسین
بن الشعیہ الحرائی الشیعہ فی القرآن صادق، امین الشیرازی، زندگی علی بن الحسین سید جعفر
شہیدی النزاع والتخاصم فی مابین بنی امیہ و بنی ہاشم مقریزی
جلوہ تاریخ در نہج البلاغہ (بخش تاریخی بشرح نہج البلاغہ ابن ابی الحدید) ترجمہ محمود
مہدی دامغانی
فرق الشیعہ حسن بن موسیٰ نوبختی طہ حسین، علی و پتوہ، مقتل ابو مخنف و خوارزمی کتب
رجالی نظیر رجال نجاشی، کشی، طولی

نام درس : تاریخ عثمانی

۱- منابع اصلی درس : (نام کتاب و مولف یا مترجم آن)

۱- لاموش ، تاریخ ترکیه ، ترجمه سعید نفیسی

۲- تاریخ امپراطوری عثمانی (چند جلد) پورکشتال

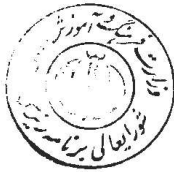
3- Gibb Bowen, Islam and the west.

۴- تاریخ عثمانی به زبان فرانسه تالیف بابینگر

5- N. Derkes. The Development of secularism, in Turkey

6- S. Shaw . The Othoman Empire

۷- تاریخ ترکیه تالیف یلماز اوزتونه (۱۹۶۳) به زبان ترکی

نام درس : تاریخ اسلام در شمال آفریقا و اندلس

۱- منابع اصلی درس : (نام کتاب و مولف یا مترجم آن)

کلیه کتابهای دست اول تاریخ عمومی اسلام نظیر طبری ، الکامل ، العبر ، ابن خلدون

النجوم الزهراء فی ملوک المصرو القاهره ، الحفظ مقریزی تاریخ ابن کثیر و منابع مستقیم

و اصلی تاریخ آفریقا و اندلس منابع این درس هستند .

نام درس : شناخت و نقد منابع تاریخ اسلام (با تکیه بر شعب علم تاریخ کتابشناسی تاریخ

اسلامی تحقیقات جدید و علوم کمکی شامل درایه ، رجال و انساب)

۱- منابع اصلی درس : (نام کتاب و مولف یا مترجم آن)

تمام منابع مخطوط و مطبوع در تاریخ اسلام و شعب علم تاریخ و علوم کمکی مورد

عنایت است و بر حسب وسع و وقت و شخص استاد و بنا بر اصل الاولی فالاولی در جلسات

درس مطرح و بحث خواهند شد کتابهای تاریخنگاری در اسلام نظیر علم تاریخ در اسلام

دنبلیله درس شناخت و نقد منابع تاریخ اسلام

تالیف روزنتال تاریخنگاری در اسلام . ۱۰ . گیب . تاریخ نگاری در ایران ، تالیف لمیتون
مقدمه‌ای بر تاریخ اسلام در قرون وسطی ، کلود کاهن مدخل شرق اسلامی تالیف مواژه ، -
منابع مهمی در این زمینه هستند . مقدمه : تاریخ ایران (بخش نقد منابع) تالیف دکتر زرین
کوب نیز در زمینه نقد منابع نوشته‌ای مهم است .

